
Miscellanea

*Jakub Kerlin**

INFORMACJA NA TEMAT ZASAD GWARANTOWANIA DEPOZYTÓW W SYSTEMIE BRAZYLIJSKIM

WSTĘP

Kryzys walutowy w końcu roku 1994 obecny na wielu rynkach wschodzących wpłynął niekorzystnie na sektor finansowy Brazylii¹. Jego konsekwencją było powołanie w 1995 r. powszechnego systemu gwarantowania depozytów w celu ochrony deponentów bankowych przed potencjalnymi skutkami kryzysów. System gwarancyjny w Brazylii jest wielopodmiotowym systemem mieszanym, w którym występują instytucje o charakterze zarówno publiczno-prywatnym (rządzone publicznym prawem krajowym), jak i wyłącznie prywatnym (system dobrowolny opierający się na umowach cywilnych).

Brazylijski obowiązkowy system gwarantowania depozytów składa się z dwóch funduszy, ustanowionych publicznym prawem krajowym, które są odrębnymi jednostkami organizacyjnymi. Są to:

- ❖ *Fundo Garantidor de Creditos (FGC)* – gwarantujący depozyty w bankach,
- ❖ *Fundo Garantidor de Créditos das Cooperativas de Crédito (FGCoop)* – gwarantujący depozyty w uniach kredytowych (odpowiednik polskich spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych).

* Jakub Kerlin jest doktorantem w Instytucie Finansów w Kolegium Zarządzania i Finansów Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie oraz pracownikiem Departamentu Projektów Strategicznych w Bankowym Funduszu Gwarancyjnym.

¹ Por. Piklikiewicz M., *Ostatni kryzys finansowy w Brazylii*, Zeszyty Naukowe KGŚ, Nr 6, SGH, Warszawa 1999.

Ponadto, w ramach systemu gwarantowania depozytów funkcjonują także trzy dodatkowe systemy gwarancyjne, utworzone dobrowolnie z inicjatywy największych unii kredytowych². Są to:

- ❖ *Fundo Garantidor do Sistema de Cooperativas de Credito do Brasil* – Fundusz Gwarancyjny Brazylijskiego Systemu Spółdzielni Kredytowych (*Brazilian Credit Cooperative System*; FGSICOB),
- ❖ *Fundo Garantidor do Sistema de Crédito Cooperativo* – Fundusz Gwarancyjny Systemu Spółdzielni Kredytowych (*Credit Cooperative System*; FGSICREDI),
- ❖ *Fundo Garantidor do Cooperativa de Crédito Solidário* – Fundusz Gwarancyjny Wzajemnych Spółdzielni Kredytowych (*Mutual Credit Cooperative*; FGCRE-SOL).

Zapowiadane są jednak prace ukierunkowane na konsolidację podmiotową systemu gwarancyjnego i utrzymanie jedynie obowiązkowych systemów, które przewiduje publiczne prawo krajowe. Wskutek tego nastąpi stopniowe wygaszanie działalności systemów dobrowolnych.³

Narodowa Rada Monetarna (*Conselho Monetário Nacional*), w Rozporządzeniu Nr 2,197 z dnia 31 sierpnia 1995 r. poleciła „utworzenie prywatnej organizacji non profit w celu ochrony deponentów”, dając tym samym podstawy funkcjonowania dzisiejszego obowiązkowego systemu gwarantowania depozytów w bankach (FGC). Wskutek wdrożenia tego rozporządzenia działalność FGC została ukonstytuowana. Nastąpiło to 16 listopada 1995 r. przez ogłoszenie przez publicznego regulatora stosownych norm prawnych, nadanie statutu organizacyjnego oraz szczegółowych zasad funkcjonowania potwierdzonych wydaniem Rozporządzenia Rady Monetarniej Nr 2,211. Na przestrzeni lat stan prawny funkcjonowania systemu podlegał reformom i zmianom, wprowadzanym głównie w odpowiedzi na zmieniające się potrzeby sektora finansowego. Aktem prawnym regulującym obecnie działanie FGC jest Rozporządzenie Rady Monetarniej Nr 4,222 z dnia 23 maja 2013 r., które skonsolidowało jednostkowe reformy oraz uporządkowało zasady działania oraz zadania funduszu.

FGC jest prywatnym stowarzyszeniem *non profit* w rozumieniu prawa brazylijskiego, mającym osobowość prawną. Nadrzędnym celem organizacji jest ochrona deponentów będących uczestnikami systemu finansowego do wysokości gwarancji przewidzianej prawem. Do dodatkowych zadań funduszu włączono także wspieranie stabilności krajowego systemu finansowego oraz zapobieganie kryzysom bankowym o charakterze systemowym. Mandat FGC został określony jako *paybox plus*⁴, dlatego, że w odpowiedzi na ostatni kryzys finansowy wyposażono fundusz także

² FSB, *Thematic Review on Deposit Insurance. Peer Review*, 2012, s. 38.

³ Portal Brazylijskiej Spółdzielczości: Portal de Coopertivismo de Credito, *FGCoop – Como funcionará of Fundo Garantidor to Cooperativismo de Crédito?*, 7 de March de 2014 (dostęp: 18.03.2014).

⁴ FSB, *Thematic...*, *op. cit.*, s. 4.

w możliwość udzielania ograniczonego wsparcia płynnościowego instytucjom finansowym. FGC nie ma kompetencji nadzorczych i kontrolnych ani też uprawnień do przeprowadzania uporządkowanej likwidacji instytucji finansowych, a w swoich działaniach powinien współpracować z bankiem centralnym.

Depozyty złożone w kasach (uniach kredytowych) początkowo nie zostały w Brazylii objęte obowiązkowym systemem gwarancyjnym. W związku z tym, równoległe do systemu obowiązkowego banków, wykształciło się wiele systemów dobrowolnych – zakładanych z inicjatywy samych kas. Utworzone zostały trzy systemy prywatne: FGSICOB, FGSICREDI oraz FGCRESOL. Fundusze gwarancyjne unii kredytowych działają w formie dobrowolnych zrzeszeń, kierowanych przez poszczególne unie, a ich działania rządzone są statutami uchwalanymi przez federacje spółdzielcze. Rola i znaczenie funduszy prywatnych są ograniczone, ponieważ odpowiadają one jedynie za 0,45% wartości depozytów ulokowanych w systemie finansowym Brazylii. Pełnią one głównie funkcję typu *paybox*, gdyż ich naczelnym zadaniem jest wypłata depozytów. Niektóre statuty dopuszczają możliwość udzielania wsparcia, w szczególności w celu wsparcia procesów fuzji i przejęć pomiędzy kasami. Systemy prywatne różnią się od siebie wysokością limitu gwarancyjnego, zasadami uczestnictwa i sposobem obliczania składki na fundusz⁵.

W najbliższym czasie oczekiwane jest stopniowe wygaszanie działalności dobrowolnych funduszy prywatnych unii kredytowych, ponieważ pod koniec 2013 r. ukończono prace nad stworzeniem odrębnego funduszu gwarantującego depozyty zgromadzone w kasach. Prace prowadzone były z inicjatywy samych kas, pod auspicjami Banku Centralnego Brazylii. Ich efektem było wydanie przez Radę Monetarną Rozporządzenia Nr 4,150 z dnia 30 października 2012 r., polecającego utworzenie jednolitego funduszu gwarancyjnego unii kredytowych (FGCoop). Jego celem jest gwarantowanie depozytów zgromadzonych w kasach. Postanowienia te zostały wdrożone stosunkowo niedawno, w Rozporządzeniu Rady Monetarnej Nr 4,284 z dnia 5 listopada 2013 r., które ostatecznie ukonstytuowało fundusz FGCoop oraz umożliwiło mu działanie operacyjne. Wprowadzenie jednolitego, obowiązkowego funduszu ochrony deponentów kas spotkało się z aprobatą i pozytywnym odbiorem brazylijskiego środowiska spółdzielczości, które zabiegało o zrównanie ochrony klientów banków i kas⁶. Członkostwo w brazylijskim systemie gwarantowania depozytów jest obowiązkowe dla wszystkich licencjonowanych instytucji finansowych w Brazylii, które przyjmują depozyty, zaś uczestnictwo w systemach prywatnych opiera się na zasadzie dobrowolności. W grudniu 2014 r. do systemu publicznego

⁵ FSB, *Thematic...*, *op. cit.*, s. 38.

⁶ Por. np. Portal Brazylijskiej Spółdzielczości: Portal de Coopertivismo de Crédito, *Conheça os conselheiros eleitos na primeira assembleia do FGCoop, o Fundo Garantidor de Crédito das Cooperativas de Crédito*, 11 December de 2013, (dostęp: 6.03.2014).

FGC należało 183 członków⁷. W odniesieniu do FGCoop włączono do systemu ok. 1 150 kas przyjmujących depozyty⁸.

1. ORGANY DECYZYJNE

FGC charakteryzuje się rozbudowaną strukturą organizacyjną. Zgodnie z treścią rozporządzeń, do statutowych organów FGC należą:

- ❖ Walne Zgromadzenie Członków Funduszu (*The General Meeting*),
- ❖ Zarząd Funduszu (*The Board of Directors*),
- ❖ Rada Doradcza Funduszu (*The Advisory Council*),
- ❖ Biuro Dyrektora Zarządzającego (*The Executive Director's Office*),
- ❖ Rada Budżetowa Funduszu (*The Fiscal Council*).

FGC zarządzany jest przez osoby wybrane przez instytucje będące uczestnikami systemu gwarancyjnego. W jego organach zatem nie zasiadają przedstawiciele władz państwowych. Jedynie niektóre decyzje organów FGC wymagają kontrasygnaty Banku Centralnego Brazylii (np. wybór Przewodniczącego Zarządu Funduszu). Przed członkami organów FGC statut stawia wymogi posiadania należytej wiedzy i doświadczenia z zakresu bankowości oraz znajomości funkcjonowania systemu finansowego.

Walne Zgromadzenie Członków Funduszu

Jest najwyższym organem wykonawczym i doradczym FGC. Składa się ono ze wszystkich członków funduszu (instytucjonalnych uczestników systemu), którzy mają prawo głosu. Prawo głosu zaś ma tylko taka instytucja, która nie zalega z płatnością składek. Siła głosu na Walnym Zgromadzeniu rozkłada się proporcjonalnie, zgodnie z wysokością opłacanej przez daną instytucję składki⁹. Na czele Zgromadzenia stoi Przewodniczący Zarządu Funduszu. Odbywa się ono raz do roku i zwoływane jest w terminie do 30 kwietnia. Do jego głównych zadań należy:

- ❖ udzielanie informacji o stanach księgowych kont funduszu, przegląd wyników finansowych, udzielanie wyjaśnień do sprawozdania finansowego i przeprowadzanie debaty w tym zakresie,
- ❖ wybór członków organów FGC,
- ❖ mianowanie Przewodniczącego i Wiceprzewodniczącego Zarządu Funduszu,
- ❖ ustalanie górnego limitu wynagrodzeń członków organów FGC.

⁷ FGC, *Members, Financial Institutions*, www.fgc.org.br (dostęp: 15.12.2014).

⁸ Banco Central do Brazil, *Relação de instituições em funcionamento no país*, www.bcb.gov.br, (dostęp: 15.12.2014)

⁹ Szerzej, por. Załącznik Nr 1 do Rozporządzenia Nr 4,222 z dnia 23 maja 2013 r. nadającej statut FGC, art. 16 §1 i §2.

Przewidziano także możliwość zwołania Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia w sytuacji, gdy wystąpi potrzeba podjęcia debaty nad niecierpiącymi zwłoki ważnymi sprawami w zakresie działalności FGC.

Zarząd Funduszu

Jest naczelnym organem odpowiedzialnym za kierowanie i administrowanie FGC. Wybierany jest w głosowaniu pisemnym przeprowadzonym tajnie podczas Walnego Zgromadzenia. Zarząd Funduszu jest ciałem decyzyjnym mogącym liczyć od 5 do 9 członków. Kadencja członków Zarządu trwa 3 lata, z możliwością jednokrotnego ponownego wyboru. Do głównych zadań Zarządu Funduszu należą:

- ❖ ustalanie wysokości składek stałych oraz wychodzenie z propozycją ich zmiany,
- ❖ ustalanie zasad wpłat składek i wysokości składek nadzwyczajnych,
- ❖ wyznaczanie ogólnych kierunków polityki FGC,
- ❖ ustalanie polityki inwestycyjnej i stopnia ryzyka podejmowanego przez FGC,
- ❖ ustalanie budżetu rocznego,
- ❖ ustalanie wynagrodzeń pracowników FGC,
- ❖ wybór audytora oraz przewodniczącego Rady Doradczej,
- ❖ nadzór nad sporządzaniem raportów okresowych oraz udzielanie komentarza w tym zakresie,
- ❖ wykonywanie innych czynności nie zastrzeżonych dla pozostałych organów.

Przewodniczącym Zarządu Funduszu jest pan Antonio Carlos Bueno de Camargo Silva wybrany na kadencję 2013–2016.

Rada Doradcza Funduszu

Składa się z 5 członków, których kadencja trwa 3 lata, z możliwością jej jednokrotnego odnowienia. Rada nie ma uprawnień wykonawczych, a do jej głównych zadań należą:

- ❖ konsultowanie pomysłów, wytycznych i strategii ukierunkowanych na realizację celów FGC,
- ❖ konsultowanie zaangażowania FGC w różne rodzaje działalności oraz ocena jego wpływu na rynek finansowy,
- ❖ inne sprawy związane z realizacją celów FGC, które mogą mieć wpływ na stabilność finansową krajowego systemu finansowego.

Biuro Dyrektora Zarządzającego

Liczy od 2 do 5 członków, z których jednym jest Przewodniczący Zarządu Funduszu. Wybierane jest na trzyletnią kadencję, z możliwością jej odnowienia. Do głównych zadań Biura należą m. in. reprezentowanie funduszu na zewnątrz, bieżące administrowanie sprawami FGC oraz wspieranie niektórych działań Zarządu.

Rada Budżetowa Funduszu

Jest organem składającym się z 3 członków. Jej głównym zadaniem jest dokonywanie przeglądu i ocena sprawozdań finansowych funduszu oraz innych dokumentów księgowych. Kadencja członków Rady Budżetowej trwa 3 lata, z możliwością jednokrotnej reelekcji.

2. ZAKRES GWARANCJI DEPOZYTÓW

Zgodnie z obowiązującym prawem, system gwarantowania depozytów chroni środki do wysokości maksymalnie 250 tys. reali brazylijskich (ok. 77 600 euro)¹⁰ według zasady „wypłaty na jednego deponenta w danym banku”¹¹. Niemniej jednak, wyłom w tej zasadzie stanowią rachunki wspólne. W ich przypadku limit został ograniczony do 250 tys. reali łącznie na wszystkich posiadaczy danego rachunku (wysokość ochrony nie jest mnożona przez liczbę posiadaczy rachunku)¹². Zatem dwaj posiadacze rachunku wspólnego o saldzie 300 tys. reali otrzymają w ramach gwarancji jedynie po 125 tys. reali. Jednakże każdemu z nich zostanie jeszcze po 125 tys. reali „nadwyżki” na ewentualne wypłaty z innych rachunków w tej instytucji¹³.

Deponent uprawniony do wypłaty identyfikowany jest po swoim indywidualnym numerze identyfikacji podatkowej – Individual Tax Payer Number – w przypadku osób fizycznych lub National Corporation Tax Number – w przypadku osób prawnych. Obowiązuje jednolity zakres gwarancji w przypadku osób fizycznych oraz osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych nie mających osobowości prawnej.

Limit gwarancyjny wyznacza maksymalną wysokość środków, jaka może być zwrócona w całości deponentowi w ramach gwarancji w przypadku cofnięcia zgody na prowadzenie lub w przypadku zawieszenia działalności danej instytucji pod warunkiem, że zdeponowane środki spełniają kryteria wypłaty. Gwarancje FGC dotyczą jedynie depozytów w walucie krajowej, czyli denominowanych w realach brazylijskich. Gwarancje obejmują depozyty na żądanie lub terminowe osób fizycznych i prawnych, rezydentów i nierezydentów, deponowane:

- ❖ na rachunkach rozliczeniowo-oszczędnościowych,
- ❖ na rachunkach oszczędnościowych,
- ❖ na rachunkach czekowych,

¹⁰ Wg kursu średniego z dnia 12 grudnia 2014 r. Europejskiego Banku Centralnego.

¹¹ Do 2013 r. kwota gwarantowana wynosiła 70 tys. reali brazylijskich.

¹² Szczegółowe zasady wyliczenia przedstawia FGC na swojej stronie internetowej pod adresem www.fgc.org.br/index.php?conteudo=1&ci_menu=20 (dostęp: 4.03.2014 r.).

¹³ Przykład zakłada istnienie równych wielkości udziałów współposiadaczy rachunku.

- ❖ w certyfikatach depozytowych,
- ❖ na pozostałych rachunkach takich jak np. charakterystyczne dla lokalnego rynku listy poświadczające wiarygodności rolnicze (*agribusiness credit letters*)¹⁴.

Natomiast wyłączeniu spod gwarancji na mocy art. 2 § 1 Załącznika Nr II do Rozporządzenia Rady Monetarnej Nr 4,222 z dnia 23 maja 2013 r. podlegają m.in. wszystkie rachunki zagraniczne, rachunki prowadzone w walutach innych niż real brazylijski i depozyty sądowe.

Globalny kryzys finansowy w brazylijskim systemie bankowym objawił się wycofywaniem z banków depozytów o znacznej wartości. Dlatego w 2009 r., z myślą o inwestorach instytucjonalnych, zdecydowano się dodać specjalną kategorię depozytów chronioną w sposób szczególny¹⁵. Są to tzw. Lokaty Terminowe Specjalnej Ochrony (*Time Deposit with Special DPGE Protection*)¹⁶. Do tej kategorii należą depozyty, złożone w instytucjach finansowych, które spełniają określone warunki, tzn.:

- ❖ zostały złożone na co najmniej 12 miesięcy i nie dłużej niż 36 miesięcy,
- ❖ ich oprocentowanie zostało ustalone w umowie, która nie może być zmieniona podczas jej trwania (samo oprocentowanie może być zmienne, ale zasady jego obliczania powinny być ustalone w umowie),
- ❖ likwidacja lokaty (nawet częściowa) nie jest możliwa¹⁷,
- ❖ osoba deponująca środki otrzymała certyfikat poświadczający fakt podlegania specjalnej ochronie, a depozyt taki został zarejestrowany w FGC,
- ❖ jest odprowadzana od nich specjalna składka dodatkowa do FGC.

Depozyty spełniające powyższe kryteria są chronione do wysokości 20 milionów reali brazylijskich (ok. 6,2 miliona euro) na osobę, na jedną instytucję. Ochrona ta dedykowana jest głównie profesjonalnym uczestnikom rynku. Dzięki dodatkowym gwarancjom FGC lokaty nawet w niesprzyjających warunkach rynkowych nie są podejmowane przed czasem. W założeniu zatem wspierają stabilność finansową systemu oraz płynność banków. Limit wartościowy przyjęcia Lokat Terminowych Specjalnej Ochrony na jedną instytucję finansową wynosi maksymalnie 5 miliardów reali brazylijskich¹⁸.

¹⁴ Szerzej por. art. 2 Załącznika Nr II do Rozporządzenia Rady Monetarnej Nr 4,222 z dnia 23 maja 2013 r.

¹⁵ FGC, *Time Deposit with Special Guarantee from the FGC*, 25 May 2009, (dostęp 10 marca 2014 r.).

¹⁶ Reuters, *Fitch: DPGE II Favorable for Banking System as Long as it Does Not Lead to Dependence*, 16 August 2012, (dostęp 10 marca 2014 r.).

¹⁷ Program i warunki DPGE na przestrzeni lat ulegały zmianom i obecnie funkcjonuje w Brazylii tzw. system DPGE II. Szerzej por. np. Reuters, *Fitch: DPGE II...*, op. cit.

¹⁸ Na temat specyfiki DPGE oraz wpływu tej ochrony na rynek finansowy Brazylii, por. M. Carneiro de Sousa, *Market liquidity and Funding Liquidity in a Bank Run: The Brazilian DPGE Experiment*, Essays on Banking, Departamento de Economia, Rio de Janeiro, December 2011, s. 82–110.

Według stanu na koniec 2013 r. limit gwarancyjny pokrywał ok. 47,65% wartości wszystkich depozytów, przy czym 99,69% ogólnej liczby deponentów kwalifikujących się do systemu było w pełni objętych gwarancjami¹⁹.

3. ZASADY WYPŁAT ŚRODKÓW GWARANTOWANYCH

Gwarancje depozytów objętych systemem gwarantowania w Brazylii stają się wymagalne w przypadku podjęcia przez nadzorcę (tu Bank Centralny) decyzji o zawieszeniu działalności banku, najczęściej na skutek jej złej kondycji finansowej lub cofnięciu zgody na prowadzenie działalności. Co nieczęsto zdarza się w obecnych na świecie rozwiązaniach, w Brazylii nie ustanowiono prawnego terminu na rozpoczęcie wypłat środków gwarantowanych. Przeciętnie wynosi on 50 dni²⁰. Jedynie przy rachunkach objętych ochroną szczególną (Lokaty Terminowe Specjalnej Ochrony) przewidziano konieczność rozpoczęcia wypłat w ciągu trzech dni. Z tym, że jeżeli wystąpią opóźnienia w przekazywaniu niezbędnych informacji, bądź dokumentów, termin ten może być wydłużony o dodatkowe trzy dni.

Brazylijski system gwarancyjny nie przewiduje jasno wskazanych wyłączeń podmiotowych spod zakresu gwarancji. Jedynie w przypadku podejrzeń o pranie pieniędzy na rachunkach bankowych objętych gwarancjami FGC może wstrzymać wypłaty konkretnym podmiotom do czasu pełnego wyjaśnienia sprawy. W gestii Banku Centralnego Brazylii pozostaje podjęcie decyzji o braku przeprowadzenia wypłat środków gwarantowanych takim osobom jak akcjonariusze czy zarząd banku. Normy prawne dotyczące zasad wypłaty środków gwarantowanych nie są w Brazylii rozbudowane, a większość decyzji podejmowana jest *ad hoc*, w zależności od potrzeb konkretnego przypadku.

Zadaniem likwidowanej instytucji, wobec której został spełniony warunek wypłaty gwarancji, jest przygotowanie list deponentów uprawnionych do wypłaty oraz przekazanie ich do FGC. Wypłata środków gwarantowanych odbywa się poprzez instytucję – Bank Płatnika, który wybierany jest przez fundusz spośród innych banków, a którego oddziały, w miarę możliwości, znajdują się w podobnych lokalizacjach, co oddziały likwidowanego banku. Środki powinny być podjęte osobiście bądź przez pełnomocnika. Usługa wypłaty środków gwarantowanych odbywa się dla deponentów nieodpłatnie.

Liczba deponentów, którym wypłacono środki gwarantowane, od początku działania FGC do 3 grudnia 2014 r. wynosiła 4 167 667 osób. Ostatnie spełnienie warunku gwarancji miało miejsce w sierpniu 2013 r. w odniesieniu do Banco Rural S.A. (1 978 deponentów), zaś w 2012 r. Banco BVA S.A. (7 526 deponentów), Banco Prosper S.A. (239 deponentów) oraz Banco Cruzeiro do Sul S.A. (2 387 deponen-

¹⁹ FGC, *Annual Report 2013*.

²⁰ FSB, *Thematic...*, *op. cit.*, s. 56.

tów). Od początku funkcjonowania systemu gwarantowania depozytów wypłacono gwarancje w przypadku 31 instytucji finansowych²¹. W każdym z tych wypadków wypłata była dokonana z powodu likwidacji instytucji finansowej. Dotąd nie stosowano narzędzi uporządkowanej likwidacji bądź restrukturyzacji, gdyż nie są one obecne w porządku prawnym Brazylii.

4. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA I ZASOBY FINANSOWE

System gwarantowania depozytów w Brazylii jest finansowany przez instytucje członkowskie na zasadzie *ex ante*. Instytucje członkowskie są zobowiązane do wnoszenia regularnej miesięcznej opłaty podstawowej, która została ustalona w Rozporządzeniu Rady Monetarnej i wynosi obecnie 0,0125% wartości sumy wierzytelności gwarantowanych przez FGC (*total eligible deposits balance*) według stanu na koniec ostatniego dnia okresu rozliczeniowego (miesiąca)²². Instytucje przyjmujące depozyty, które zdecydowały się także przyjmować Lokaty Terminowe Specjalnej Ochrony, zobowiązane są do wpłaty na ich poczet miesięcznych składek dodatkowych wynoszących 0,0833% wartości lokat. Składki instytucji członkowskich powiększają fundusz gwarantowania depozytów, a wnoszone są na rachunki Banku Centralnego Brazylii. W przypadku opóźnień we wpłatach możliwe jest naliczenie opłaty karnej wynoszącej do 2% wartości należnej wpłaty.

Na wypadek trudności finansowych FGC przewidziano możliwości uzyskania dodatkowego finansowania, w tym:

- ❖ wpłaty składek nadzwyczajnych (*extraordinary contributions*),
- ❖ wpłaty składek podstawowych z góry za okres do 12 miesięcy (*advance payments*),
- ❖ możliwość uzyskania pożyczki od instytucji państwowych, bądź prywatnych,
- ❖ inne możliwości pozyskania finansowania proponowane przez władze FGC za zgodą Banku Centralnego Brazylii.

System brazylijski nie przewiduje opłat początkowych dla instytucji wchodzących do systemu. Wielkość docelowa funduszu została ustalona w rozporządzeniu i wynosi 2% wartości wierzytelności klientów banków wynikających z depozytów kwalifikowanych do gwarancji (*eligible deposits*).

Według stanu na koniec 2012 r. dostępne saldo funduszu FGC wynosiło 13,807 miliarda reali brazylijskich (ok. 5,107 miliarda euro). Natomiast na koniec 2013 r. saldo było wyższe i wynosiło 15,335 miliarda reali brazylijskich (ok. 4,707 miliarda euro)²³. Na koniec 2013 r., współczynnik zabezpieczenia względem depozytów kwalifi-

²¹ FGC, *Reimbursement to Clients*, www.fgc.org.br (dostęp: 15.12.2014).

²² Z ewentualną propozycją zmiany tych stawek może wystąpić do Rady Monetarnej zarząd FGC.

²³ FGC, *Annual Report 2013*. Wartości zostały przeliczone po kursie średnim Europejskiego Banku Centralnego na koniec grudnia każdego roku. Pomimo tego, że saldo funduszu FGC wyrażone

kowanych do gwarancji (*eligible deposits*) wyniósł 0,95% (w 2012 r. wynosił 1,06%), a w stosunku do sumy depozytów gwarantowanych (*covered deposits*) wyniósł 1,63% (w 2013 r. wynosił 2,38%)²⁴. Środki funduszu lokowane są w bezpieczne papiery dłużne skarbu państwa z zapadalnościami, co do zasady nie dłuższymi niż dwa lata. Zgodnie z wytycznymi, Zarząd FGC przy obieraniu polityki inwestycyjnej powinien brać pod uwagę aktualne warunki rynkowe oraz dywersyfikować portfel inwestycyjny.

5. INNA DZIAŁALNOŚĆ SYSTEMU GWARANCYJNEGO

Chociaż profil działalności FGC został określony jako tradycyjny model *paybox plus*, to fundusz realizuje także zadania dodatkowe. Przykładowo, instytucja finansowa uczestnicząca w systemie gwarancyjnym może ubiegać się o pomoc finansową od FGC, choć droga ta nie jest sformalizowana i zależy przede wszystkim od decyzji publicznego regulatora i banku centralnego. Taką aktywnością było udzielenie w 2011 r. pożyczki Grupie Finansowej BTG Pactual S. A. w wysokości 3,4 miliarda reali brazylijskich (ok. 1,4 miliarda euro) na przejęcie Banku Panamericano S.A., który był w złej kondycji finansowej i wymagał dokapitalizowania²⁵. Ponadto FGC prowadzi także program budowania świadomości społecznej istnienia gwarancji depozytów w Brazylii. Odbywa się to poprzez kampanie promocyjne w mediach krajowych. FGC jest obecne na forum międzynarodowym, będąc jednym z 25 założycieli oraz aktywnym członkiem Międzynarodowego Stowarzyszenia Gwarantów Depozytów (IADI).

6. DANE KONTAKTOWE

Fundo Garantidor de Creditos

Siedziba główna funduszu:
Avenida Brigadeiro Faria Lima
201 – 12. andar, Pinheiros
CEP 05426-100
São Paulo, Brazil
Tel.: +55 11 35 43 70 00

Siedziba regionalna funduszu:
SCN, Q. 5, Bl. A, Sala 1420, – Asa Norte
Edifício Brasília Shopping and Towers
CEP 70715-900
Brasília, Brazil

Strona internetowa: www.fgc.br
e-mail: fgc@fgc.org.br

w realach brazylijskich było nominalnie wyższe w 2013 r. w porównaniu z rokiem 2012 to jego wartość wyrażona w euro była niższa na skutek osłabienia się reala wobec europejskiej waluty w tym czasie.

²⁴ IADI, *Annual Deposit Insurance Survey*, 2008–2014.

²⁵ G. Parra-Bernal, N. Gómez, *Brazil's bank guarantee fund eyes stricter rules as role expands*, Reuters, 23 September 2013.

7. SYNTETYCZNE PORÓWNANIE CECH POLSKIEGO I BRAZYLIJSKIEGO SYSTEMU GWARANTOWANIA DEPOZYTÓW BANKÓW KOMERCYJNYCH (FGC)

Realizowane funkcje	Polski system gwarantowania depozytów	Brazylijski system gwarantowania depozytów
	Gwarantowanie depozytów oraz działalność pomocowa	Gwarantowanie depozytów
Limity gwarancyjne	100 000 EUR	250 000 R\$ (ok. 77 500 EUR)
Maksymalna wypłata	100 000 EUR	250 000 R\$
Kompensacja z zobowiązaniami	NIE	TAK
Wyłączenia spod gwarancji		
Instytucje finansowe wskazane w art. 4 (5) Dyrektywy 2006/48/WE	TAK	NIE
Firmy ubezpieczeniowe	TAK	NIE
Rząd i administracja centralna	TAK	NIE
Władze samorządowe	NIE	NIE
Banki	TAK	TAK
Fundusze inwestycyjne	TAK	NIE
Fundusze emerytalne	TAK	NIE
Kadra zarządzająca	TAK	TAK
Akcjonariusze banku	TAK	TAK
Bliscy osób odpowiedzialnych	NIE	NIE
Inne przedsiębiorstwa w tej samej grupie	NIE	NIE
Podmioty nieuprawnione do sporządzania uproszczonych sprawozdań finansowych	NIE	NIE
Depozyty nieimienne	TAK	-
Depozyty przyjmowane na indywidualnych warunkach, które przyczyniły się do upadłości banku	NIE	NIE
Dłużne papiery wartościowe emitowane przez bank	TAK*	NIE
Depozyty w walutach obcych	NIE	TAK
Depozyty związane z praniem pieniędzy	TAK	TAK

* Gwarancjami objęte są bankowe papiery wartościowe emitowane na podstawie prawa bankowego.

Podstawowe różnice między działającym w Polsce Bankowym Funduszem Gwarancyjnym, a brazylijskim Fundo Garantidor de Créditos są następujące:

1. W Brazylii funkcjonuje wielopodmiotowy system gwarantowania depozytów złożony z pięciu instytucji gwarantujących depozyty (dwóch obowiązkowych oraz trzech dobrowolnych, wyłącznie prywatnych);
2. FGC jest funduszem zarządzanym na zasadach spółki prawa handlowego, w którego władzach zasiadają wyłącznie osoby będące przedstawicielami instytucji finansowych objętych systemem gwarantowania depozytów;
3. Limit gwarancyjny w Brazylii jest o ok. 25% niższy od limitu gwarancyjnego obowiązującego w Polsce i pozostałych krajach Unii Europejskiej;
4. W Brazylii, w przypadku rachunków wspólnych, wypłata sumy gwarantowanej ogranicza się maksymalnie do 250 tys. reali brazylijskich łącznie dla wszystkich współposiadaczy (w Polsce dla rachunku wspólnego kwota gwarantowana wyliczana jest odrębnie dla każdego ze współposiadaczy rachunku);
5. W systemie brazylijskim nie ma ustanowionego prawnie okresu wypłaty środków gwarantowanych (w Polsce jest to 20 dni roboczych);
6. W Brazylii wyłączone spod gwarancji są depozyty w walutach obcych;
7. Składki do funduszu gwarancyjnego w Brazylii odprowadzane są na bazie miesięcznej (w Polsce istnieje stała opłata roczna).

Bibliografia

- GC, *Annual Report 2013*, www.fgc.org.br
- FGC, *Annual Report 2012*, www.fgc.org.br
- FGC, *Annual Report 2011*, www.fgc.org.br
- Carneiro de Sousa M., *Market liquidity and Funding Liquidity in a Bank Run: The Brazilian DPGE Experiment*, Essays on Banking, Departamento de Economia, Rio de Janeiro, December 2011.
- FGC, *Time Deposit with Special Guarantee from the FGC*, 25 May 2009.
- FSB, *Thematic Review on Deposit Insurance. Peer Review*, 2012.
- IADI Annual Deposit Insurance Survey 2008-2013, www.iadi.org/Research.aspx
- Parra-Bernal G., Gómez N., *Brazil's bank guarantee fund eyes stricter rules as role expands*, Reuters, 23 September 2013.
- Piklikiewicz M., *Ostatni kryzys finansowy w Brazylii*, Zeszyty Naukowe KGŚ, Nr 6, SGH, Warszawa 1999.
- Portal Brazylijskiej Spółdzielczości: Portal de Coopertivismo de Crédito, *Conheça os conselheiros eleitos na primeira assembleia do FGCoop, o Fundo Garantidor de Crédito das Cooperativas de Crédito*, 11 December de 2013.

Portal Brazylijskiej Spółdzielczości: Portal de Coopertivismo de Credito, *FGCoop – Como funcionará of Fundo Garantidor to Cooperativismo de Crédito?*, 7 de March de 2014.

Reuters, *Fitch: DPGE II Favorable for Banking System as Long as it Does Not Lead to Dependence*, 16 August 2012.

Rozporządzenie Narodowej Rady Monetarnej Nr 4,222 z dnia 23 maja 2013 r.

Zdanowicz B., *Państwa Ameryki Łacińskiej*, [w:] *Systemy Gwarantowania Depozytów w Polsce i na Świecie*, pod red. W. Baki, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2005.

